

European Trade Union Confederation

ZSSS je članica EKS od leta 1999

Zveza Svobodnih Sindikatov Slovenije

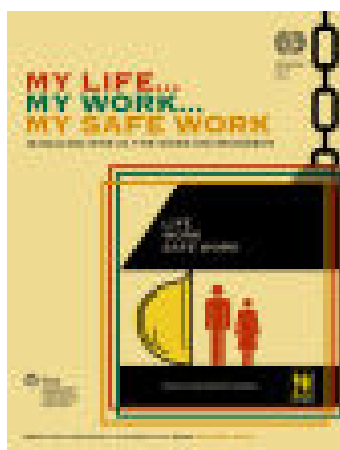
Dalmatinova 4
1000 Ljubljana
telefon: (01) 43-41-200
telefaks: (01) 23-17-298
e-mail: zsss@sindikat-zsss.si
http: // www.zsss.si

matična št.: 5163099
ID za DDV: SI15268829

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

se pridružuje k svetovni javni kampanji ob

SVETOVNEM DNEVU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU – 28. aprilu 2008

Mednarodna organizacija za delo (MOD – ILO) – www.ilo.org

Svetovni dan varnosti in zdravja pri delu ob 28. aprilu je kampanja Mednarodne organizacije za delo (MOD) za promocijo varnega, zdravega in primerne delo. Vabi nas, da se pridružimo promociji tega pomembnega dne.

Ljudje po vsem svetu so pri delu izpostavljeni tveganjem za njihovo varnost in zdravje. Po ocenah MOD se po vsem svetu letno beleži 270 milijonov poškodb pri delu, ki zahtevajo najmanj tri dneve bolniške odsotnosti z dela, 160 milijonov bolezni, povezanih z delom ter za posledicami umre več kot 2 milijona ljudi. Različne države dosegajo različno raven varnosti in zdravja pri delu. Tveganje se razlikuje glede na gospodarsko dejavnost in družbene skupine, zlasti visoko pa je za migrantske delavce.

MOD poudarja pomen varnostne kulture na delovnem mestu po vsem svetu. Od leta 2003 na 28. april obeležuje SVETOVNI DAN VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU. **To pa je tudi dan, ki ga svetovno sindikalno gibanje že dolgo povezuje z žalovanjem za umrlimi zaradi poškodb pri delu in poklicnimi boleznimi.**

V LETU 2007 SO V SLOVENIJI ZARADI POŠKODB PRI DELU IN POKLICNIH BOLEZNI UMRLI:

1. Poškodbe pri delu s smrtnim izidom po podatkih inšpektorata RS za delo:

29 delavcev, vsi moškega spola se je v letu 2007 smrtno poškodovalo pri delu, od tega:

- 23 smrtno poškodovanih zaposlenih jih je bilo zaposlenih s pogodbo o delovnem razmerju za nedoločen čas, 4 za določen čas, 1 po podjemni pogodbi in 1 je bil samostojni podjetnik,
- 10 ubitih je bilo tujcev, 19 je bilo državljanov Slovenije,
- pripetili sta se dve skupinski nesreči: v eni so umrli 3 delavci (eksplozija v kemični proizvodnji), v drugi pa 2 (padec v proizvodnji gradbenega materiala),
- 11 jih je umrlo zaradi padca z višine – najpogostejši vzrok,
- 12 jih je bilo zaposleno v gradbeništvu – najpogostejša dejavnost,
- 7 jih je bilo starejših od 50 let, 11 jih je bilo starih med 40 in 50 let, 7 jih je bilo starih od 30 do 40 let in 4 mlajši od 30 let.

2. Poklicne bolezni in ostale bolezni, povezane z delom:

- Uradnega podatka o številu umrlih zaradi bolezni, povezanih z delom ni, saj že od leta 1991 ni registra poklicnih bolezni! zato moramo število umrlih oceniti na podlagi mednarodnih metodologij. Inšpekcija RS za delo je v letu 2007 zabeležila zgolj 2 na novo prijavljeni poklicni bolezni, čeprav je ocena Kliničnega inštituta za medicino dela prometa in športa, da jih je bilo realno glede na mednarodne primerjave vsaj 800.
- **Ocena smrtnosti zaradi posledic delovnih razmer na podlagi podatkov za leto 2003** (ocena Jukka Takala, generalni direktor Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu iz Bilbao, 54. srečanje odbora glavnih inšpektorjev za delo, Brdo pri Kranju marec 2008): 681 umrlih zaradi z delom povezanih bolezni v letu dni (od tega 318 smrti zaradi nevarnih snovi) in 49 smrtnih poškodb pri delu ali skupaj 730 mrtvih (glej opis metodologije v prilogi 2).
 - **Število smrtnih poškodb pri delu, na poti na delo in iz dela, Slovenija, 2003:** Po razpoložljivih podatkih Inštituta RS za varovanje zdravja (IVZ) je bilo v letu 2003 zabeleženih 40 smrtnih poškodb pri delu, od tega 30 na delu, 4 na poti na delo, 3 na poti iz dela ter 3 na službeni poti. Ocena Jukka Takale za Slovenijo isto leto je že omenjenih 49 primerov.
 - **delež smrtnosti v Sloveniji, povezani z delom na podlagi te ocene:** V letu 2006 (Statistični letopis SURS 2007) je v Sloveniji umrlo: 18.180 oseb, kar pomeni, da je po tej oceni približno 4 % skupne mortalitete povezano z delom.

SVETOVNI SINDIKALNI SPOMINSKI DAN NA UMRLE DELAVCE, KI SO V LETU 2007 UMRILI ZARADI POSLEDIC DELOVNIH RAZMER – SPOROČILO ZSSS ZA JAVNOST:

Tako slovenski kot evropski sistem varnosti in zdravja pri delu temeljita na trditvi, da so vsa tveganja za varnost in zdravje pri delu predvidljiva in jih je torej mogoče preprečiti. Delodajalec je dolžan tveganja oceniti v listini izjava o varnosti z oceno tveganja in določiti ukrepe in odgovorne osebe za odpravo oziroma zmanjšanje tveganja.

Evropski sindikati obsojamo prakso, da se v številnih državah krivdo za smrtne poškodbe pri delu praviloma pripisuje delavcu samemu, češ da ni upošteval delodajalčevih navodil za varno delo. Toda delodajalec nadzoruje vzvode, ki zagotavljajo izvrševanje varnostnih ukrepov.

Kljub temu, da 208. člen Kazenskega zakonika (glej priloga 1) določa kazni za ogrožanje varnosti pri delu, pa se v praksi izredno redko uporablja. Redke obsodbe so praviloma pogojne.

Terjamo, da država končno zagotovi pogoje za verifikacijo poklicnih bolezni, vzpostavi register poklicnih bolezni in pripravi uradni podatek o številu umrlih zaradi poklicnih bolezni in drugih bolezni, povezanih z delom!

ZSSS ob svetovnem spominskem dnevu izreka sožalje družinam delavcev, umrlih zaradi posledic delovnih razmer!

Priloga 1:

Kazenski zakonik (KZ) (Uradni list RS, št. 63/1994)

Ogrožanje varnosti pri delu

208. člen

(1) Kdor v rudniku, tovarni, na gradbišču ali kakšnem drugem delovnem kraju uniči, poškoduje ali odstrani varnostne naprave in tako povzroči nevarnost za življenje ljudi, se kaznuje z zaporom do treh let.

(2) Oseba, ki je odgovorna za varnost in zdravje pri delu v rudnikih, tovarnah, delavnicah, na gradbiščih ali na drugih delovnih krajih in ki ne postavi varnostnih naprav ali ne skrbi za njihovo brezhibnost ali ne poskrbi za njihovo delovanje, kadar je to potrebno, ali sicer ne ravna po predpisih ali tehničnih pravilih o varnostnih ukrepih in tako povzroči nevarnost za življenje ljudi, se kaznuje z zaporom do dveh let.

(3) Če je dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena storjeno iz malomarnosti, se storilec kaznuje z zaporom do enega leta.

(4) Če ima dejanje iz prvega, drugega ali tretjega odstavka tega člena za posledico hudo telesno poškodbo ene ali več oseb, se storilec za dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena kaznuje z zaporom do petih let, za dejanje iz tretjega odstavka pa z zaporom do treh let.

(5) Če ima dejanje iz prvega, drugega ali tretjega odstavka tega člena za posledico smrt ene ali več oseb, se storilec za dejanje iz prvega ali drugega odstavka kaznuje z zaporom od enega do dvanajstih let, za dejanje iz tretjega odstavka pa z zaporom od enega do osmih let.

Priloga 2:

Metodologija za oceno števila smrti zaradi bolezni, povezanih z delom

Avtorji: Päivi Hämäläinen, Jukka Takala, in Kaija Leena Saarela, objavljeno v AMERICAN JOURNAL OF INDUSTRIAL MEDICINE 50:28–41 (2007)

Ocene so izračunane uporabljajoč temeljne svetovne scenarije umrljivosti zaradi vseh bolezni za leto 2000 in upoštevajoč prilagojene deleže, ki se jih pripisuje boleznim povezanih z delom na Finskem. Finska velja za državo, kjer so najboljše raziskane vzročne povezave med delovnimi razmerami in boleznijo.

Pripisljivi deleži temeljijo v glavnem na delu finskih raziskovalcev (Nurminen in Karjalainen iz 2001) in upoštevajo GBD (svetovno breme bolezni – pregled vseh bolezni sveta). Deleži temeljijo na ocenah izpostavljenosti, znanih povezavah med izpostavljenostjo in z delom povezano boleznijo ter finski statistiki.

Poklicne bolezni so po definiciji MOD rezultat izpostavljenosti dejavnikom tveganja med delom. Definicija bolezni, povezane z delom pa je širša: to so bolezni, za katere je dokazano, da so povezane z delom: na primer poklicni rak, mišično-kostne bolezni, psiho-socialne težave, bolezni krvnega obtoka. Gre za bolezni, ki se ne bi razvile, če ne bi bilo izpostavljenosti dejavnikom tveganja pri delu. Z delom povezane smrtnosti ni enostavno oceniti zaradi pomanjkanja zanesljivih podatkov in strukturnih ter kulturnih razlik med državami. Bolezni imajo lahko tudi več vzrokov, med katerimi so le nekateri povezani z delom.

Ocena je pokazala, da je letno po svetu 2 milijona smrti, povezanih z delom. Poškodbe in bolezni, ki jih tradicionalno priznavajo nacionalna zavarovanja za poškodbe pri delu in poklicne bolezni predstavljajo zgolj delček te številke. Dve tretjini teh smrti odpade na moške. Najpogostejše z delom povezane bolezni so maligne neoplazme (32 %) in bolezni krvnega obtoka (26 %).

Avtorji metodologije priznavajo, da ocene temeljijo na svetovnih podatkih, ki so sami po sebi tudi ocene, in da so potrebne dodatne ocene na bolj zanesljivih podatkih za posamične države. Države se močno razlikujejo po ravni varnosti in zdravja pri delu.

Metodologija za oceno števila poškodb pri delu s smrtnim izidom (vir Safety Science xxx (2005)).

Metodologija temelji na podatkih o številu poškodb iz leta 1998 in je pripravljena na globalni ravni. Razlike v številu poškodb v razvitih in nerazvitih državah so zelo velike. Ocene so bile narejene po svetovnih regijah glede na tiste države v regiji z najbolj zanesljivim sistemom zbiranja podatkov o poškodbah. Analize iz ZDA v letu 2004 na primer kažejo, da ni prijavljeno od 33 % do 69 % poškodb pri delu. V mnogih državah ni podatkov za samozaposlene. Slovenija je bila uvrščena v skupino bivših socialističnih držav, ki vse dosegajo slabše rezultate kot skupina tržno razvitih držav.

Jukka Takala, generalni direktor Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu, 10. marec 2008, Brdo pri Kranju, 54. srečanje odbor a glavnih inšpektorjev za delo:

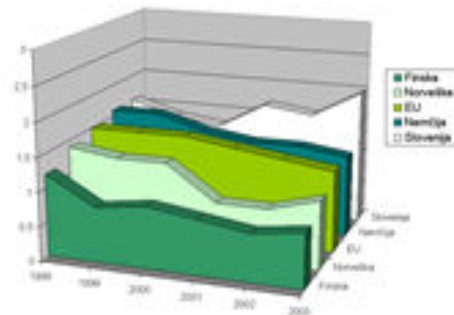
Country	Total employment	Fatal accidents reported (2003)	Fatal accidents, estimate 2003	Accident causing 3+ days' absence Estimate 2003	Work-related diseases	Work-related mortality	Deaths caused by dangerous substances
Austria	3.798.400	103	227	213.419	2.820	3.047	1.318
Belgium	4.070.400		84	78.974	2.893	2.977	1.353
Bulgaria	2.834.000	114	288	270.674	2.006	2.294	898
Cyprus	327.100	8	10	9.251	242	252	113
Czech Republic	4.733.000	199	245	230.128	3.648	3.893	1.706
Denmark	2.692.500		51	47.949	2.026	2.077	947
Estonia	594.300	31	38	35.849	683	721	309
Finland	2.385.000	43	49	46.068	1.862	1.911	871
France	24.630.900	661	782	735.214	19.279	20.061	9.014
Germany	36.172.000		901	847.094	28.568	29.469	13.358
Greece	4.103.900		68	63.932	3.203	3.271	1.498
Hungary	3.921.900	133	164	153.804	4.507	4.670	1.950
Ireland	1.836.000	65	80	75.167	1.333	1.413	623
Italy	22.133.000	916	991	931.709	16.987	17.978	7.943
Latvia	1.006.900	41	50	47.413	1.157	1.207	527
Lithuania	1.438.000	117	144	135.301	1.652	1.796	769
Luxembourg	293.400	16	7	6.581	139	146	65
Malta	147.042	12	15	13.877	113	128	53
Netherlands	7.935.000		104	97.778	5.949	6.053	2.782
Poland	13.617.000	515	633	595.557	10.357	10.990	4.637
Portugal	5.127.700		346	325.299	3.888	4.234	1.818
Romania	9.222.500	418	1.016	955.493	6.059	7.075	2.712
Slovakia	2.164.600	94	116	108.704	1.607	1.722	719
Slovenia	896.000	40	49	46.257	681	730	318
Spain	17.295.900	722	722	678.803	13.887	14.609	6.493
Sweden	4.234.000		56	52.650	3.163	3.219	1.479
United Kingdom	27.820.800	174	224	210.598	20.778	21.002	9.716
Total	205.431.242	4.422	7.460	7.013.545	159.485	166.945	73.989

Opozorilo: po podatkih Inšpektorata RS za delo je bilo v letu 2003 v resnici
(<http://www.id.gov.si/fileadmin/id.gov.si/pageuploads/Splosno/porocilo2003.pdf>):

- 896.000 delovno aktivnega prebivalstva v 2003 (podatek SURS),
- 21 smrtnih poškodb pri delu (v obdobju od 1998 do 2007 je število letno variiralo od 13 do 29 smrtnih poškodb letno) – pozor: to so podatki brez smrtnih poškodb na poti na delo in z dela, ki pa jih ocena MOD upošteva. Po podatkih Inštituta za varovanje zdravja (IVZ), ki slednje smrtne poškodbe v skladu z MOD definicijo upošteva, je bilo leta 2003 40 poškodb pri delu s smrtnim izidom.
- 12.643 poškodb pri delu, ki so zahtevale najmanj 3 delovne dneve odsotnosti z dela (inšpekcija za delo v poročilu za leto 2003 omenja »poročevalsko nedisciplino«), po podatkih IVZ pa jih je bilo 26.743 (neskladnost dveh uradnih podatkov!),
- ni podatka o številu umrlih zaradi poklicnih bolezni.

Poudarek s spletne strani Inšpekcije RS za delo:

Nezgode pri delu, ki so imele za posledico smrt delavca, na 100.000 prebivalcev, Norveška, Švedska, EU in Slovenija, 1999-2003
(vir: Svetovna zdravstvena organizacija).*

* Republika Slovenija že vrsto let izstopa in opozarja nase prav po visokih koeficientih t.i. negativnih kazalnikov zdravja nasploh pa tudi po njihovi visoki vrednosti na področju zdravja pri delu. Tudi na tem področju Slovenija še vedno presega večino razvitih držav EU in je nad povprečjem EU. Povprečje skandinavskih držav presega za kar 100%. Ob tem je potrebno poudariti, da Svetovna zdravstvena organizacija izkazuje zadnje podatke za večino držav za leto 2003 pa tudi to, da upošteva drugo metodologijo prikazovanja nezgod pri delu - upošteva vse nezgode, t.j. neposredno pri delu, na poti na delo oz. na poti z dela - ter, da prikazuje nezgode na število prebivalcev. Podatki za Slovenijo pa zaradi drugačne metode ESAW izločajo poškodbe na poti v in iz službe.